

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 398/2010-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. decembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti O. B., K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 46/2004), za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 46/2004) porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. O. B. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť O. B. trovy konania v sume 454,96 € (slovom štyristopäťdesiatštyri eur a deväťdesiatšesť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. augusta 2010 doručená s'ťažnosť O. B., K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 46/2004).

Zo s'ťažnosti a spisu okresného súdu sp. zn. 41 C 101/2007 vyplýva, že s'ťažovateľ je navrhovateľom v konaní o neplatnosť skončenia pracovného pomeru vedenom okresným súdom pod sp. zn. 41 C 101/2007. Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 27. februára 2004.

Podľa názoru sťažovateľa „vec nemožno považovať za skutkovo ani právne zložitú...
Sťažovateľ sa obrátil na Okresný súd Košice II. s návrhom na začatie konania o neplatnosť skončenia pracovného pomeru proti odporcovi S., a. s., B.

Podaním zo dňa 21. 11. 2006 odporca namietol príslušnosť Okresného súdu Košice II., dôvodiac, že účastníkom konania na strane odporcu je S., a.s. so sídlom B.

Okresný súd Košice II. na základe námietky odporcu postúpil konanie ako miestne príslušnému Okresnému súdu Bratislava II...

Okresný súd Košice II., ak mal pochybnosti o miestnej príslušnosti mal sa ňou zaoberať na začiatku konania a ak došiel k záveru, že je miestne príslušný na konanie, nemal vec postúpiť na základe námietok odporcu Okresnému súdu Bratislava II., ale pokračovať v konaní ako miestne príslušný...

Na základe výpisu z obchodného registra je nesporné, že organizačná zložka odporcu v čase podania návrhu existovala. Z obsahu spisu vyplýva, že miestom výkonu práce sťažovateľa bola organizačná zložka odporcu v Košiciach...

Vzhľadom na skutočnosť, že Okresný súd Košice II. nevzal do úvahy uvedené skutočnosti, postúpil vec Okresnému súdu Bratislava II. O miestnej príslušnosti v konečnom dôsledku rozhodol Najvyšší súd SR na základe námietky sťažovateľa, ktorý rozhodol, že miestne príslušným na konanie je Okresný súd Košice II.

... sťažovateľ považuje obdobie od podania návrhu dňa 27. 02. 2004 až po vrátenie veci Okresnému súdu Košice II. na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 24. 05. 2007 za prietahové a neprimerane dlhé. V uvedenom zbytočnom postúpení Okresného súdu Košice II. vidí sťažovateľ hlavný dôvod prietahov v konaní, ku ktorým by nemuselo dôjsť, ak by Okresný súd Košice II. postupoval správne.

Za prietahové sťažovateľ považuje aj ďalšie konanie Okresného súdu Košice II., ktorý napriek tomu, že viac krát predvolal svedkyňu MUDr. K. F., a teda zjavne jej výpoveď považoval za dôležitú pre správne posúdenie veci, v konečnom dôsledku rozhodol bez vykonania tohto dôkazu. Keďže svedkyňa MUDr. K. F. sa na pojednávania neustanovila, tieto boli viac krát odročené. Ak by súd nepovažoval výpoveď uvedenej svedkyne za podstatnú, pojednávania by neodročoval a teda by aj skôr rozhodol. Preto sa javí sťažovateľovi rozhodnutie okresného súdu nelogické a také, ktoré spôsobilo zbytočné prietahy. Dôležitosť tohto dôkazu potvrdil aj Krajský súd v Košiciach, ktorý uznesením

vyhoveli odvolaniu a rozhodol, že vec vracia na ďalšie konanie na Okresný súd Košice II. Ak by Okresný súd Košice II. správne vyhodnotil potrebnosť dôkazu nemuselo by dôjsť k uvedeným zbytočným prieťahom v konaní.

Na základe uvedených skutočností sa sťažovateľ domnieva, že v tomto konaní sa prejavuje nesústreďenosť súdu na vec... je presvedčený o tom, že konanie Okresného súdu Košice II. nesmeruje k odstráneniu jeho právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojim postupom a rozhodnutiami naopak konanie nedôvodne predlžuje a oddaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľovi. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľa“, a preto žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa

- na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a

- právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru,

bolo postupom Okresného súdu Košice II. vo veci sp. zn. 41 C 101/2007 (19 C 46/2004) porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II. konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 41 C 101/2007 (19 C 46/2004) bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Okresnému súdu Košice II. pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi O. B. finančné zadosťučinenie vo výške 6000 eur.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Uplatňovanú výšku finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje „osobitným významom“ konania o neplatnosť skončenia pracovného pomeru, „... v ktorom sa vyžaduje aj osobitná rýchlosť, a to predovšetkým z toho dôvodu, že účelom rozhodnutia je, že rozhodnutie súdu môže napomôcť k opätovnému zamestnaniu sa u žalovaného a dosiahnuť predchádzajúci životný štandard“, ako aj dlhodobou pretrvávajúcimi stavom právnej neistoty.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 398/2010-22 z 28. októbra 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Právna zástupkyňa sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na tieto oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedu okresného súdu ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1 Spr 549/2010 z 30. septembra 2010 predseda okresného súdu uviedol:

„Žaloba bola na tunajšom súde podaná dňa 27. 2. 2004 a sťažovateľ má v konaní procesné postavenie žalobcu. Dňa 10. 3. 2004 bola zaslaná na vyjadrenie žalovanému, ktorý svoje stanovisko doručil súdu 13. 4. 2004. Podľa úradného záznamu zo dňa 18. 11. 2004 sa na tunajšom súde už viedlo rovnaké konanie, preto uznesením z uvedeného dňa bolo konanie vo vyššie uvedenej veci zastavené. Proti zastavujúcemu uzneseniu podal sťažovateľ 6. 12. 2004 odvolanie. Dňa 16. 6. 2006 určil zákonný sudca v danej veci termín pojednávania na deň 12. 12. 2006. Na tomto pojednávaní bolo zrušené uznesenie zo dňa 18. 11. 2004, tunajší súd vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť s tým, že na konanie je príslušný Okresný súd Bratislava II. Dňa 17. 1. 2007 bol spis postúpený tomuto súdu. Uznesením zo dňa 24. 5. 2007 rozhodol Najvyšší súd SR, že na konanie v danej veci je miestne príslušný Okresný súd Košice II. Dňa 6. 7. 2007 bol spis postúpený tunajšiemu súdu. Dňa 7. 8. 2007 bol určený termín pojednávania na deň 23. 10. 2007. Pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na 8. 1. 2008. Termíny ďalších pojednávani boli vytýčené na dni 18. 3. 2008, 13. 5. 2008 a 26. 6. 2008. Posledné z uvedených pojednávani bolo odročené na neurčito za účelom oznámenia návrhov na doplnenie dokazovania. Dňa 14. 8.

2008 bol právny zástupca žalovaného vyzvaný na predloženie konkrétnych dôkazov v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Tieto súdu doručil 7. 10. 2008 a hneď 13. 10. 2008 bolo určené pojednávanie na deň 4. 11. 2008. Uvedené pojednávanie bolo odročené na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa a to na deň 27. 1. 2009. Ďalšie pojednávania boli určené na dni 17. 3. 2008 a 21. 4. 2009. Na druhom z nich bolo vo veci rozhodnuté tak, že súd žalobu zamietol. Dňa 16. 6. 2009 sa sťažovateľ proti rozsudku odvolal, preto po doručení vyjadrenia žalovaného k odvolaniu bol spis dňa 4. 9. 2009 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 6. 7. 2010, kedy bol vrátený s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu zrušený a vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uznesením zo dňa 13. 8. 2010 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie.

Z chronológie vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že jediným dlhodobejším obdobím nečinnosti súdu v danom konaní bolo obdobie od 18. 11. 2004 do 16. 6. 2006. Ďalšie obdobie, keď bol spis postúpený z dôvodu miestnej príslušnosti inému súdu, nie je možné považovať za prieťah v konaní, ak bol konajúci zákonný sudca toho názoru, že na konanie nie je miestne príslušný.

Následne súd tiež priebežne konal a vytyčoval pojednávania, pričom za prieťah spôsobený súdom nie je možné považovať skutočnosť, že sudca rozhodol bez vypočutia svedkyne, ktorú pôvodne v danom konaní chcel vypočuť. Ak navrhovanú svedkyňu nevypočul, dospel zrejme k záveru, že pre rozhodnutie vypočutie tejto svedkyne nie je nevyhnutné, čo je v súlade so zákonným ustanovením § 120 ods. 1 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku.

Nie je tiež zrejmé, prečo sťažnosť predsedovi súdu a následne ústavnému súdu bola podaná v čase, keď súd vo veci konal - dňa 6.7.2010 bol spis vrátený z odvolacieho súdu, dňa 21.7.2010 bol daný pokyn pre doručenie uznesenia odvolacieho súdu účastníkom konania, resp. ich zástupcom, dňa 3.8.2010 dal konajúci sudca pokyn vyššej súdnej úradníčke pre vypracovanie uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania, ktoré bolo vypracované 13. 8. 2010, kedy bol tiež daný pokyn pre jeho doručovanie...“

Právna zástupkyňa sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu z 22. novembra 2010 vyjadrila k stanovisku predsedu okresného súdu z 30. septembra 2010, v ktorom okrem iného uviedla:

„Zo závermi predsedu Okresného súdu Košice II sa nemôže sťažovateľ stotožniť.

Ako uvádza samotný predseda súdu. Okresný súd Košice II vo veci nekonal od 18. 11. 2004, kedy zastavil konanie vo veci sp. zn. 19 C 46/2004.

Je pravdou, že vydanie uznesenia o zastavení konania bolo nevyhnutné z dôvodu, že sťažovateľ podal dva totožné návrhy, a to dňa 26. 02. 2004 a dňa 27. 02. 2004 (návrh, ktorý je predmetom konania, ktorého dĺžka je preskúmaná Ústavným súdom Slovenskej republiky).

Napriek tomu, nie je možné podotknúť, že pokiaľ Okresný súd Košice II konanie vo veci sp. zn. 19 C 46/2004 zastavil pre prekážku litispendencie, táto prekážka existovala už v čase podania návrhu, teda dňa 27.02.2004 a doba takmer 9 mesiacov, ktorú súd potreboval na vydanie uznesenia o zastavení konania sa javí z hľadiska ustanovenia § 6 O. s. p., ktorý je konkretizáciou práva zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, neprimerane dlhá.

V tomto závere podporuje sťažovateľa aj ustanovenie § 101 ods. 2 O. s. p. v znení platnom v čase podania návrhu, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní.

Ak zákon ukladá súdu povinnosť konať, aj keď sú účastníci konania nečinní, potom to, že účastník sám zavinil, že konanie muselo byť zastavené, nezbavuje súd povinnosti rozhodnúť v primeranej lehote o zastavení konania. Ako však už bolo povedané, lehota 9 mesiacov na rozhodnutie súdu o zastavení konania pre prekážku začatej veci je neprimerane a nezdôvodniteľne dlhá.

Ďalším obdobím, ktorým súd prispel k neprimeranej dĺžke konania, je obdobie od 06. 12. 2004 až do 11. 10. 2006 resp. 12. 12. 2006. Za celé toto obdobie (22 mesiacov) Okresný súd Košice II nevykonal vo veci žiadny úkon. Pokiaľ sa vo vyjadrení predsedu súdu uvádza, že dňa 16. 06. 2006 určil zákonný sudca v danej veci termín pojednávania, údaj 16. 06. 2006 je v tejto súvislosti irelevantný, keďže samotné predvolanie na pojednávanie je datované dňom 11. 10. 2006. Tvrdenie obsiahnuté vo vyjadrení o tom, že termín

pojednávania bol určený dňa 16. 06. 2006 nijako nevysvetľuje, z akého dôvodu potreboval sudca v predmetnej veci na prípravu pojednávania (vo veci, v ktorej sa neuskutočnilo doposiaľ ani jediné pojednávanie pol roka).

K argumentu predsedu súdu o tom, že postúpenie veci súdu, ktorý sa ukázal na koniec ako miestne nepríslušným, bolo otázku právneho názoru vo veci konajúceho sudcu, možno akceptovať len do tej miery, pokiaľ je toto chápané ako prejav sudcovskej nezávislosti.

Na druhej strane je však nepochybné, že súd v konečnom dôsledku nesie zodpovednosť za neprimeranú dĺžku konania zavinenú aj nesprávnymi právnymi názormi vo veci konajúcich sudcov.

Navyše, z ustanovenia § 105 ods. 1, ods. 2 O. s. p. v znení platnom v čase podania návrhu vyplýva, že súd bol povinný skúmať miestnu príslušnosť prv, než začal konať o veci samej. Neskôr ju bol povinný skúmať len na námietku účastníka uplatnenú pri prvom úkone, ktorý účastníkovi patril. Ak bol súd, na ktorý sa účastník obrátil, toho názoru, že nie je miestne príslušný, neodkladne postúpil vec podľa jeho názoru príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomil o tom účastníkov.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že súd nebol oprávnený neskúmať na začatí konania, prv než začal o veci konať, miestnu príslušnosť. Celom zjavne, vychádzajúc z postupu súdu v konaní, tak neurobil a otázkou miestnej príslušnosti sa prvýkrát zaoberal až po vznesení námietky miestnej nespríslušnosti odporcom. Inak nie je možné logicky vysvetliť, prečo by v prípade, že miestnu príslušnosť skúmal na začiatku konania, nepostúpil vec inému súdu bezodkladne po podaní návrhu.

Navyše, z tohto hľadiska sa javí pojednávanie nariadené na deň 18. 11. 2004 ako nanajvýš neefektívny úkon súdu nesmerujúci k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

Vzhľadom na to, že ako už bolo uvedené, súd o postúpení veci nevydával podľa vtedy platného znenia ustanovenia § 105 ods. 2 O. s. p. rozhodnutie, doba dvoch mesiacov, ktorá uplynula od pojednávania do skutočného odoslania spisu inému súdu dňa 17. 01. 2007 je nezdôvodniteľne dlhá.

Sťažovateľ teda uzatvára, že čas od podania odvolania proti uzneseniu o zastavení konania, teda doba od 06. 12. 2004 do 17. 08. 2007 kedy sa uskutočnilo po vrátení veci

Okresným súdom Bratislava II vo veci pojednávajúcej, prispela zásadným spôsobom k neprimeranej dĺžke konania a je spôsobená neefektívnym postupom súdu v konaní.

Ďalším obdobím, ktoré považuje sťažovateľ za také, ktoré je poznačené zbytočnými prietiahmi je obdobie od 21. 04. 2009 až do doby 06. 07. 2010, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na Krajskom súde v Košiciach. V predmetnej veci týkajúcej sa neplatnosti skončenia pracovného pomeru sťažovateľ od samého počiatku tvrdil, že právny úkon - Dohodu o skončení pracovného pomeru uzavrel v stave, v ktorom nebol plne spôsobilý na právne úkony. Svedkyňa MUDr. K. F. bola ošetrojúcou psychiatrickou, ktorú v rozhodujúcom čase sťažovateľ navštívil. Okresný súd Košice II predvolal túto svedkyňu na pojednávania nariadené na deň 08. 01. 2008, na deň 13. 05. 2008, na deň 26. 06. 2008, na deň 17. 03. 2009 a na deň 21. 04. 2009. Na žiadne z týchto pojednávanií sa svedkyňa neustanovila, pričom viaceré z nich boli odročené práve len z dôvodu potreby vypočutia tejto svedkyne.

V konaní nebol vykonaný žiadny dôkaz, ktorý by nahrádzal výpoveď tejto svedkyne alebo ju urobil nepotrebnou. Otázka spôsobilosti na právne úkony, na ktorú poukazoval sťažovateľ od samotného počiatku konania, sa tak pred súdom prvého stupňa neobjasnila v rozsahu potrebnom pre vecne správne rozhodnutie a tento dôvod bol tým hlavným, pre ktorý Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 27. 05. 2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zrušil.

Z uvedeného vyplýva, že Okresný súd Košice II, ani potom, čo mu bola vec vrátená Okresným súdom Bratislava II vo veci nekonal plynulo a predovšetkým neorganizoval svoju činnosť tak, aby prispel k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

Sťažovateľ nijako nespochybňuje skutočnosť, že uznesením upravujúcim vedenie konania, vrátane uznesenia a jeho dôvodov pre odročenie pojednávania, nie je súd viazaný. Pochybnosti o efektívnosti a zmysluplnosti vyššie opísaného postupu súdu však nemožno odstrániť poukázaním na to, že súd nie je viazaný uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania, ani na to, že súd nie je povinný vykonať všetky dôkazy, ktoré účastníci navrhli tak, ako to uvádza predseda Okresného súdu Košice II. V postupe Okresného súdu Košice II totiž celkom zjavne chýbajú logické dôvody pre vyššie spomínaný postup a rovnako nie je možné v takomto postupe nájsť známky efektívnosti, hospodárnosti a snahy odstrániť právnu neistotu účastníkov konania. Sťažovateľ považuje zároveň za potrebné poukázať na

to, že napriek tomu, že svedkyňa MUDr. K. F. sa na predvolania súdu neustanovovala, súd nevyužil žiadne z opatrení, ktoré má k dispozícii podľa ustanovenia § 53 a § 54 O. s. p., aby účasť tejto svedkyne na pojednávaní zabezpečil. Sťažovateľ podotýka, že predmetom konania je neplatnosť skončenia jeho pracovného pomeru. Po šesť a pol roku po podaní návrhu je sťažovateľ v rovnakej právnej neistote ako na začiatku konania, a to v takej pre neho dôležitej otázke, ako je otázka jeho zamestnania. V súvislosti s predmetom sporu ako aj s vyššie uvedenými argumentmi, z ktorých vyplýva zodpovednosť okresného súdu za neprímeranú dĺžku konania a zbytočné prietahy v ňom, považuje sťažovateľ svoju sťažnosť za odôvodnenú.

Pokiaľ ide o poslednú z námietok predsedu súdu, v ktorej tento vyjadruje počudovanie nad tým, prečo sa sťažovateľ obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky v čase, keď súd konal, sťažovateľ považuje za potrebné uviesť, že aj keby bolo tvrdenie o tom, že súd v predmetnej veci v súčasnosti koná opodstatnené, skutočnosť, že konanie trvá ku dňu podania sťažnosti šesť a pol roka, to nijakým spôsobom nemení ani neovplyvňuje. Navyše, napriek tomu, že uznesenie Krajského súdu v Košiciach, v ktorom bol vyslovený právny názor odvolacieho súdu, že je potrebné vo veci vykonať znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychiatrie, bolo doručené Okresnému súdu Košice II, právnej zástupkyňi sťažovateľa bolo uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania doručené až dňa 09. 09. 2010, teda viac než po dvoch mesiacoch. V tejto súvislosti je opäť nevýznamné, či toto uznesenie vypracovával sudca alebo vyššia súdna úradníčka a kedy bol vydaný pokyn na jeho vypracovanie.“

Súčasťou vyjadrenia právnej zástupkyne sťažovateľa je aj zmena návrhu na rozhodnutie o sťažnosti v časti týkajúcej sa úhrady trov konania, ktoré si sťažovateľ po úprave uplatňuje v sume 454,96 €.

Ústavný súd zistil, že prehľad procesných úkonov tak, ako sú uvádzané vo vyjadrení k sťažnosti predsedom okresného súdu, zodpovedá obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 41 C 101/2007, ktorý si pre účely rozhodovania o sťažnosti od okresného súdu vyžiadal, a preto na neho prihliadal ako na relevantné východisko pri rozhodovaní o sťažnosti. Zo zistení ústavného súdu vo vzťahu k súčasnému stavu namietaného konania

vyplýva, že ustanovený znalec vrátil okresnému súdu spis 26. novembra 2010, pričom znalecký posudok zatiaľ vypracovaný nebol.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy má každý právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom.

Ústavný súd pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu a povahu vecí v posudzovanom konaní

a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je rozhodovanie o určení neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a určení neplatnosti dohody o skončení pracovného pomeru a náhrade mzdy, t. j. ide o vec, ktorej povaha (spor o existenciu pracovného pomeru, ktorý je zdrojom príjmov sťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, z čoho okrem iného vyplýva povinnosť všeobecného súdu organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

Ústavný súd z hľadiska zložitosti veci vzal do úvahy, že rozhodovanie o určení neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a určení neplatnosti dohody o skončení pracovného pomeru a nárokov z toho vyplývajúcich tvorí štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, v rámci ktorej existuje rozsiahla a stabilizovaná judikatúra, a preto vec sťažovateľa nemožno považovať z právneho hľadiska za zložitú. Zo skutkového hľadiska ústavný súd aj na základe doterajšieho priebehu namietaného konania pripustil, že požiadavky na objektívne zisťovanie skutkového stavu v danom prípade ovplyvnili jeho doterajšiu dĺžku, ale zároveň zdôraznil, že skutková zložitnosť veci nemôže ospravedlniť neodôvodnenú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V preskúmvanej veci sa ústavný súd zaoberal predovšetkým prekážkou začatého konania – litispendencie v dôsledku zmätočného konania sťažovateľa (podanie dvoch identických žalôb o neplatnosť skončenia pracovného pomeru 26. februára 2004 a následne 27. februára 2004), na základe ktorej okresný súd uznesením č. k. 19 C 46/2004-23 z 18. novembra 2004 namietané konanie zastavil z dôvodu, že o tej

istej veci prebiehalo na okresnom súde iné konanie pod sp. zn. 19 C 44/2004. Sťažovateľ potom, ako navrhol okresnému súdu, aby na základe späťvzatia návrhu konanie vedené pod sp. zn. 19 C 44/2004 zastavil, podal zároveň 6. decembra 2004 odvolanie proti uzneseniu č. k. 19 C 46/2004-23 z 18. novembra 2004 o zastavení namietaného konania. Uvedené zmätočné správanie (podanie dvoch identických žalôb) sťažovateľa malo čiastočne vplyv na predĺženie namietaného konania, a preto túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Pri hodnotení konania podľa tretieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal z prehľadu procesných úkonov okresného súdu. Poukazujúc na uvedený chronologický prehľad doterajšieho priebehu konania je zrejmé, že okresný súd bol vo veci nečinný v obdobiach od 13. apríla 2004 do 18. novembra 2004 (keď rozhodol o zastavení konania vedeného pod pôvodnou sp. zn. 19 C 46/2004 pre litispendenciu uznesením č. k. 19 C 46/2004-23, pozn.) a od 6. decembra 2004 (vtedy mu bolo doručené odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania vedeného pod pôvodnou sp. zn. 19 C 46/2004, pozn.) do 12. decembra 2006 (keď uvedené uznesenie o zastavení konania zrušil).

Ústavný súd ďalej pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Sťažovateľ namieta, že k neefektívnej činnosti okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 došlo v dôsledku nesprávneho rozhodnutia vo veci, keďže sťažovateľ namietal neplatnosť dohody o skončení pracovného pomeru v dôsledku jeho nespôsobilosti na právne úkony, pretože okresný súd túto otázku majúcu zásadný vplyv na správne vecné rozhodnutie neobjasnil, pričom tento dôvod

bol „tým hlavným, pre ktorý Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 27.05.2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zrušil“ na základe odvolania sťažovateľa.

Krajský súd v uznesení č. k. 1 Co 172/2009-279 z 27. mája 2010, ktorým rozsudok okresného súdu č. k. 41 C 101/2007-247 z 21. apríla 2009 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, uviedol:

„... odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce podľa § 212 ods. 1, 3 O. s. p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Neúplnosť zistenia skutkového stavu je v sporovom konaní odvolacím dôvodom len za predpokladu, že príčinou neúplných skutkových zistení bola okolnosť, že súd prvého stupňa nevykonal účastníkom navrhnutý dôkaz spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť (napr. preto, že ho nepovažoval za rozhodujúci pre vec), avšak iba samotná okolnosť, že nevykonal dôkazy účastníkmi navrhnuté, nemôže byť v sporovom konaní spôsobilým odvolacím dôvodom.

Žalobca v odvolaní za dôkaz spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť (ktorý na jeho návrh nevykonal súd prvého stupňa) označil výsluch svedkyne MUDr. K. F., psychiatricky a to ohľadom skutočnosti, či v čase uzatvorenia dohody o skončení pracovného pomeru bol spôsobilý na právne úkony v dôsledku duševnej poruchy. Súd prvého stupňa uvedený dôkaz navrhnutý žalobcom za účelom zistenia jeho spôsobilosti na právne úkony v čase uzatvorenia dohody nevykonal, pričom z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva, prečo navrhnutý dôkaz nevykonal, ale za účelom preukázania žalobcovho tvrdenia ohľadom jeho nespôsobilosti na právne úkony nevykonal ani iné dokazovanie (napr. znalecké dokazovanie) i keď je zjavné, že rozhodnutie súdu je závislé na posúdení skutočnosti (spôsobilosti žalobcu na právne úkony), ku ktorej sú potrebné odborné znalosti (§127 O. s. p.). Preto odvolací súd má za to, že je daný žalobcom uvádzaný odvolací dôvod spočívajúci v neúplnom zistení skutkového stavu veci.

Vzhľadom na žalobcom tvrdenú skutočnosť ohľadom jeho nespôsobilosti na právne úkony bolo potrebné v konaní pred súdom prvého stupňa zamerať dokazovanie na zistenie, či žalobca dňa 8. 12. 2003 bol resp. nebol spôsobilý na právne úkony a to iba vo vzťahu k uzatvorenej dohode o skončení pracovného pomeru vzhľadom na to, že

prípadná nespôsobilosť žalobcu na právne úkony by nespôsobila neplatnosť výpovede, lebo výpoveď je jednostranný právny úkon zamestnávateľa vo vzťahu k zamestnancovi, na účinnosť ktorého sa nevyžaduje spôsobilosť zamestnanca na právne úkony. Záver súdu prvého stupňa o tom, že výpoveď bola žalobcovi daná dôvodne treba považovať minimálne za predčasný preto, že súd prvého stupňa sa nezaoberal preskúmaním všetkých podmienok platnej výpovede (najmä v súvislosti s vyhodnotením výberových konaní a splnením ponukovej povinnosti), ale najmä preto, že sa nezaoberal tým, či vzhľadom na následnú dohodu o skončení pracovného pomeru nedošlo k odvolaniu výpovede zo strany žalovaného so súhlasom žalobcu.

Súd prvého stupňa tak nevykonal žalobcom navrhnutý dôkaz na preukázanie jeho tvrdenia ohľadom jeho nespôsobilosti na právne úkony v čase uzatvorenia dohody o skončení pracovného pomeru, lebo navrhovanú svedkyňu MUDr. K. F. nevy počul a navyše nevyhodnotil ani listinný dôkaz – písomné podanie MUDr. K. F. zo dňa 6. 5. 2008 (č. l. 159), ale bez ďalšieho urobil v napadnutom rozhodnutí záver, že žalobca nepreukázal žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že v čase uzatvorenia dohody o skončení pracovného pomeru 8. 12. 2003 trpel akoukoľvek duševnou poruchou, či inou poruchou, ktorá by ho na takýto úkon robila neschopným, t. j., že by nevedel posúdiť dôsledky svojho konania, resp. odhadnúť svoje konanie. S týmto záverom sa nemožno stotožniť. Riešenie otázky, či osoba v čase, kedy urobila príslušný právny úkon konala v duševnej poruche závisí na posúdení skutočností, ktoré si súd nemôže zodpovedať sám, pretože k tomu sú potrebné v zmysle § 127 ods. 1 O. s. p. odborné znalosti. Rozhodnutie teda záviselo od posúdenia skutočností, či žalobca pri uzatváraní dohody o skončení pracovného pomeru dňa 8. 12. 2003 konal v duševnej poruche a na to treba odborné znalosti, preto v takom prípade keď zodpovedanie tejto otázky nebolo možné výsluchom ošetrojúcej lekárky, bolo povinnosťou súdu prvého stupňa po zistení podkladov o stave žalobcu v tom čase zabezpečiť si spracovanie znaleckého posudku postupom podľa § 127 O. s. p. Je tomu tak preto, lebo súd môže vykonať aj iné dôkazy ako navrhli účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Keďže súd prvého stupňa takto nepostupoval, nedostatočne zistil skutkový stav ohľadom právne významnej skutočnosti, a to, či žalobca v čase uzatvorenia dohody bol resp. nebol spôsobilý na právne úkony.“

Práve skutočnosti uvádzané v uznesení krajského súdu č. k. 1 Co 172/2009-279 z 27. mája 2010 tvoria právny základ pre záver ústavného súdu o tom, že postup okresného súdu v období od 6. júla 2007, keď bola vec vrátená okresnému súdu z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, až do 21. apríla 2009, keď okresný súd rozsudkom č. k. 41 C 101/2007-247 žalobu zamietol, bol neefektívny, a to z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k skutočnosti, ktorá mala zásadný význam pre rozhodnutie vo veci.

Uvedenú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu nemožno ospravedlniť žiadnym ústavne akceptovateľným argumentom. V ich dôsledku okresný súd v období viac ako štyroch rokov nevykonával vo veci úkony, resp. vykonával neefektívne úkony, ktoré nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty v primeranom čase, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (m. m. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu sú z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy netolerovateľné o to viac, že vo veci bolo žiaduce postupovať s osobitnou starostlivosťou vzhľadom na jej povahu a význam pre sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

Keďže namietané konanie nebolo v čase rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 41 C 101/2007 v ďalšom období postupoval bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 50 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 €.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia tohto práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania, jeho predmet (povahu), ktorým je rozhodovanie o neplatnosti dohody o skončení pracovného pomeru, obdobie neodôvodnenej nečinnosti a neefektívnej nečinnosti okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € bude v danom prípade primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli sťažovateľovi v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. I. R. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009, ktorá predstavovala sumu 721,40 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2010. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 120,23 €, čo spolu s režijným paušálom trikrát po 7,21 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a so zvýšením odmeny o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky (právna zástupkyňa sťažovateľa je platkyňou dane z pridanej hodnoty, pozn.) predstavuje celkovú sumu 454,96 €, ktorú je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2010